

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет права та міжнародних відносин

Кафедра публічного та приватного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 09 » _____ 2021 р.

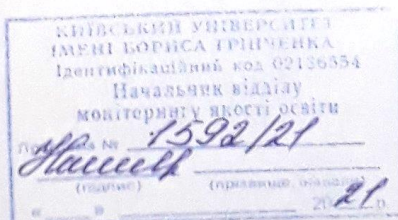

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія держави і права

для студентів

спеціальності	293 Міжнародне право
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	293.00.01 Міжнародне право

Київ – 2021

Розробники:

Чернега Андрій Петрович, к.ю.н., доцент, доцент кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Чернега Андрій Петрович, к.ю.н., доцент, доцент кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин
Протокол від «26» серпня 2021 року протокол № 1.

Завідувач кафедри публічного та приватного права

(Лілія ОРЕЛ)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 293.00.01 Міжнародне право
2021 р.

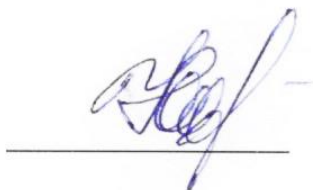
Гарант освітньої програми

(Ліліана ТИМЧЕНКО)

Робочу програму перевірено
2021 р.

Заступник декана

(Анфіса НАШИНЕЦЬ-НАУМОВА)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. ____ (____). «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. ____ (____). «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. ____ (____). «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. ____ (____). «__» ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Теорія держави і права	
<i>Вид дисципліни</i>	обов'язкова
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	українська
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	5/ 150
<i>Курс</i>	1
<i>Семестр</i>	1
<i>Кількість змістових модулів з розподілом</i>	1
<i>Обсяг кредитів</i>	5
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	150
<i>Аудиторні</i>	70
<i>Модульний контроль</i>	10
<i>Семестровий контроль</i>	30
<i>Самостійна робота</i>	40
<i>Форма семестрового контролю</i>	Екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Дати уявлення студентам про теоретичні засади держави та права та сприяти оволодінню основними положеннями характеристик держави. Розкрити основні засади управління державою та механізму його здійснення, особливості правового статусу людини і громадянина. Навчити працювати з першоджерелами та застосовувати їх у практичній діяльності. Розвивати прагнення аналізувати політичну ситуацію в світі та давати їй правову оцінку.

Завдання:

- Навчити студентів вільно характеризувати державу за її формою
- Відпрацювати сутності юридичної термінології.
- Обґрунтувати необхідність правового виховання дітей і підлітків в контексті теорії держави та права.

3. Результати навчання за дисципліною

Відповідно до освітньої програми 293.00.01 «Міжнародне право» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 293 Міжнародне право, дисципліна забезпечує формування таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК) –

ЗК–2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК–10. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК) –

СК–2. Здатність аналізувати основні сучасні правові доктрини, цінності, принципи функціонування національної правової системи.

Відповідно до освітньої програми 293.00.01 «Міжнародне право» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 293 Міжнародне право, дисципліна забезпечує формування таких програмних результатів навчання:

РН–2. Знати та розуміти природу та динаміку розвитку сфери суспільних відносин та її правового регулювання на національному і міжнародному рівнях.

РН–10. Демонструвати здатність до прийняття відповідальних рішень, самостійних, прийнятних в соціумі дій.

РН–12. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л.	с.	п.	Лабор.	с.р.
Змістовий модуль 1.						
Теорія держави і права як наука та її місце в системі юридичних наук	5	2	2			1
Методи дослідження теорії держави і права	5	2	2			1
Держава як історичне явище	5	2	2			1
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 1	17	6	6			3
Змістовий модуль 2.						
Держава як юридична категорія	5	2	2			1
Функції держави	5	2	2			1
Форма держави	5	2	2			1
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 2	17	6	6			3
Змістовий модуль 3.						
Механізм держави	5	2	2			1
Громадянське суспільство	5	2	2			1
Демократична, соціальна та правова держава	5	2	2			1
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 3	17	6	6			3
Змістовий модуль 4.						
Право як історичне явище	5	2	2			1
Поняття та соціальна цінність права	5	2	2			1
Норми права в системі соціальних норм	5	2	2			1
Норма права	5	2	2			1
Форма (джерела) права	5	2	2			1
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 4	27	10	10			5
Змістовий модуль 5.						
Нормативно-правовий акт	9	4	4			1
Система права	7	4	2			1
Разом за змістовим модулем 5	16	8	6			2

Змістовий модуль 6.						
Реалізація та застосування права	6					6
Правові відносини	6					6
Разом за змістовим модулем 6	12					12
Змістовий модуль 7.						
Тлумачення норми права	4					4
Правова поведінка	4					4
Юридична відповідальність	4					4
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 7	14					12
Семестровий контроль	30					
Усього годин	150	36	34			40

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1: «Теорія держави і права як наука та її місце в системі юридичних наук»

ТДП як наука та навчальна дисципліна. Історичні етапи створення ТДП як юридичної науки. Об'єкт та предмет ТДП. Функції ТДП: гносеологічна, онтологічна, евристична, аксіологічна, прогностична, методологічна. Ідеологічна, політична та практична функції ТДП. Історико-теоретичні науки: загальна характеристика. Галузеві юридичні науки: загальна характеристика. Міжгалузеві юридичні науки: загальна характеристика. Взаємозв'язок ТДП з філософією та філософією права. Взаємозв'язок ТДП з історією держави і права. Взаємозв'язок ТДП з політологією. Взаємозв'язок ТДП з соціологією та соціологією права. Взаємозв'язок ТДП з психологією та психологією права

Рекомендовані джерела: основні [2, 7, 8, 12, 18, 19, 20, 21, 28], додаткові [40, 55, 57, 62, 63].

Тема 2: «Методи дослідження теорії держави і права»

Загально-філософські питання наукової методології та методів наукового пізнання. Методологія теорії держави і права та її роль у пізнанні державно-правових явищ. Взаємозв'язок предмета і методу науки. Структура методології теорії держави і права. Основні підходи до вивчення держави і права. Методологічні принципи. Логічні прийоми. Методи юридичного пізнання та їх класифікація (загальнонауковий, часткові, спеціальні, спеціально-юридичні). Методологія юридичної теорії і методологія юридичної практики. Необхідність методологічної підготовки спеціалістів юридичного профілю.

Рекомендовані джерела: основні [5, 7, 9, 13, 16, 23, 27, 28], додаткові [2, 6, 8, 30, 68].

Тема 3: «Держава як історичне явище»

Теологічна теорія виникнення держави. Патріархальна теорія виникнення держави. Договірна теорія виникнення держави. Органічна теорія виникнення держави. Теорія насильства щодо виникнення держави. Психологічна теорія виникнення держави. Теорія інцесту – походження держави. Економічна (класова) теорія виникнення держави. Інші теорії виникнення держави: патримоніальна, гідравлічна, космічна, технократична Держава – продукт суспільного розвитку. Ознаки держави, що відрізняють її від первіснообщинного ладу. Загальні закономірності виникнення держави.

Рекомендовані джерела: основні [1, 3, 7, 9, 12, 19, 25, 27], додаткові [9, 10, 47, 72, 74, 81].

Змістовий модуль 2.

Тема 4: «Держава як юридична категорія»

Поняття та ознаки держави як юридичної категорії. Територія України – як одна з основних ознак держави. Публічна влада – як одна з основних ознак держави. Суверенітет народу. Суверенітет держави. Інститут громадянства в Україні. Конституція України – основний нормативний акт України. Формальні реквізити державної влади в Україні. Державна влада: ознаки та види. Класова сутність держави. Загально-соціальний підхід до сутності держави. Типологія держави: формаційний підхід. Типологія держави: цивілізаційний підхід.

Рекомендовані джерела: основні [7, 9, 16, 18, 19, 23, 27], додаткові [5, 25, 27, 34, 72].

Тема 5: «Функції держави»

Політична функція держави. Економічна функція держави. Соціальна функція держави. Культурно-виховна функція держави. Екологічна функція держави. Правоохоронна функція держави. Правозахисна функція держави. Фіскальна (податкова) функція держави. Інформаційна функція держави. Співробітництво та інтеграція з сучасними країнами – зовнішня функція держави. Оборонна функція держави. Функція забезпечення миру та підтримки світового правопорядку. Правові форми здійснення функцій держави.

Рекомендовані джерела: основні [5, 8, 13, 19, 21, 27, 28], додаткові [16, 21, 25, 55, 57].

Тема 6: «Форма держави»

Форма держави: загальна характеристика, поняття та елементи. Монархія як форма правління. Необмежена монархія: поняття, ознаки, приклади. Обмежена монархія: поняття, ознаки, приклади. Абсолютна монархія на прикладі країн Аравійського півострову. Парламентська монархія Великої Британії. Парламентська монархія Іспанії. Парламентська монархія Норвегії. Парламентська монархія Швеції. Парламентська монархія Японії. Республіканська форма правління: поняття ознаки та види. Парламентська республіка. Президентська республіка. Змішана республіка. Унітарна держава на прикладі України. Федеративна держава на прикладі США. Конфедеративний союз: поняття, ознаки, приклади. Співдружність як особлива форма державного устрою. Державний режим: поняття, ознаки, види.

Рекомендовані джерела: основні [1, 3, 6, 12, 19, 25], додаткові [34, 35, 68, 71, 74].

Змістовий модуль 3.

Тема 7: «Механізм держави»

Механізм держави: поняття, ознаки та структура (елементи). Принципи здійснення державної влади. Методи здійснення державної влади. Принцип поділу державної влади. Вето – як інститут стримування і протидії органів державної влади в Україні. Імпічмент – як інститут стримування і протидії органів державної влади в Україні. Спільне формування органів влади та інші інструменти системи струмування та протидії органів державної влади в Україні. Інститут уповноваженого ВР України з прав людини (омбудсмена) за додержанням конституційних прав і свобод людини. Державний апарат та державні органи – як складова механізму держави. Державні підприємства і установи – як складові механізму держави. Місце і роль правоохоронних органів у структурі державних органів України. Законодавча влада України: завдання та функції. Виконавча влада України: завдання та функції. Судова влада України: завдання та функції. Місцеві державні органи виконавчої влади в Україні. Державний службовець та посадова особа в Україні.

Рекомендовані джерела: основні [5, 7, 9, 13, 16, 20, 23, 25], додаткові [1, 4, 23, 34, 65].

Тема 8: «Громадянське суспільство»

Поняття та ознаки громадянського суспільства. Розвиток політико-правової думки про громадянське суспільство. Структура громадянського суспільства. Взаємодія громадянського суспільства і держави. Становлення та розвиток громадянського суспільства в Україні.

Рекомендовані джерела: основні [2, 6, 8, 10, 17, 22, 26, 28], додаткові [24, 25, 39, 40, 80].

Тема 9: «Демократична, соціальна та правова держава»

Демократична держава: поняття, ознаки та форми демократії. Поняття та ознаки правової держави. Принципи правової держави. Принцип верховенства права. Формування концепції розвитку правової держави. Поняття та ознаки соціальної держави. Принципи соціальної держави. Становлення та розвиток ідеї соціальної держави.

Рекомендовані джерела: основні [5, 8, 13, 16, 19, 21, 23, 25, 28], додаткові [6, 8, 16, 17, 25, 26, 44].

Змістовий модуль 4.

Тема 10: «Право як історичне явище»

Соціальна природа права. Причини виникнення права. Вплив звичаїв на формування права в Україні. Теологічна теорія походження права. Теорія природного права. Теорія юридичного позитивізму. Історична теорія походження права. Психологічна теорія походження права. Соціологічна теорія походження права. Теорія примирення. Марксистська теорія походження права. Взаємозв'язок права і держави.

Рекомендовані джерела: основні [7, 9, 16, 18, 19, 23, 27, 29], додаткові [45, 85, 88, 91, 103].

Тема 11: «Поняття та соціальна цінність права»

Право – поняття та ознаки. Сутність права. Цінність права. Загально-соціальні функції права. Спеціально-юридичні функції права. Компенсаційна та відновна функції права. Загально-соціальні принципи права. Загально-правові принципи права. Галузеві принципи права (принципи кримінального права, цивільного та сімейного права, трудового права). Міжгалузеві принципи права (у сфері процесуальних відносин, господарське право). Принципи інститутів права (на прикладі виборчого права). Об'єктивне право. Суб'єктивне право.

Рекомендовані джерела: основні [1, 4, 6, 11, 13, 19, 21, 23], додаткові [73, 89, 90, 91, 92].

Тема 12: «Норми права в системі соціальних норм»

Поняття та ознаки та класифікація соціальних норм. Співвідношення соціальної норми із нормою права. Право і мораль. Право і звичай. Право і релігія. Мораль, як система правил поведінки, ідеалів, цінностей та категорій. Моральні засади сучасного законодавства України. Вплив християнської релігії на формування права в Україні. Звичай у сімейному праві України. Звичай у цивільному праві України. Звичай у кримінальному праві України. Звичай у конституційному праві України. Звичай у господарському праві України.

Рекомендовані джерела: основні [2, 5, 7, 10, 12, 15, 17, 19, 22], додаткові [72, 74, 89, 91].

Тема 13: «Норма права»

Поняття та ознаки норми права. Класифікація норм за предметом правового регулювання. Класифікація норм права за субординацією у правовому регулюванні. Класифікація норм права за суб'єктами правотворчості. Класифікація норм права за функціональною спрямованістю. Норми-засади в законодавстві України. Норми-принципи в законодавстві України. Установчі норми в законодавстві України. Норми-дефініції в законодавстві України. Темпоральні норми в законодавстві України. Норми-преюдиції в законодавстві України. Норми-фікції в законодавстві України. Норми-колізії в законодавстві України. Структура норми права: гіпотеза, диспозиція, санкція.

Рекомендовані джерела: основні [3, 8, 9, 14, 18, 19, 27, 28], додаткові [72, 73, 77, 89, 91, 107].

Тема 14: «Форма (джерело) права»

Форма і джерело права: співвідношення понять. Правовий звичай: поняття, ознаки, види. Міжнародно-правовий звичай. Звичай у цивільному праві України. Звичай у сімейному праві України. Правовий прецедент: поняття, ознаки та види. Юридичний прецедент як джерело права в Україні. Договір – як джерело права в Україні. Релігійний текст як джерело права. Юридична доктрина – джерело права.

Рекомендовані джерела: основні [4, 6, 13, 16, 19, 20, 21, 26], додаткові [28, 74, 92, 93, 94, 96].

Змістовий модуль 5.

Тема 15: «Нормативно-правовий акт»

Поняття та ознаки нормативно-правового акту. Класифікація НПА: загальна характеристика. НПА Верховної Ради України, поняття, види, порядок прийняття. НПА Кабінету Міністрів України: поняття, види, порядок прийняття. НПА Президента України: поняття, види, порядок прийняття. НПА місцевих державних адміністрацій: поняття, види, порядок прийняття. НПА місцевих органів самоврядування, поняття, види, порядок прийняття. Юридична сила закону – властивість НПА. Закон – основний нормативно-правовий акт України. Підзаконний НПА: поняття, ознаки та система. Юридична сила нормативних актів Автономної Республіки Крим. Дія НПА в часі. Дія НПА в просторі. Дія НПА по колу осіб. Систематизація НПА: поняття та форми.

Рекомендовані джерела: основні [1, 5, 7, 9, 11, 17, 19, 23, 25], додаткові [97, 98, 99, 105, 111].

Тема 16-1: «Система права»

Поняття, ознаки та структура системи права. Структурні елементи системи права: норми права; інститути права; підгалузі права; галузі права. Норма права – первинний, початковий елемент системи права, з якого складаються інститути та галузі права. Галузь права та її ознаки. В основі поділу права на галузі лежать предмет (матеріальний критерій) і метод (юридичний критерій) правового регулювання. Імперативний і диспозитивний методи. Загальна характеристика основних галузей права України – конституційне та адміністративне право, цивільне та сімейне право, кримінальне право, трудове, житлове, земельне, міжнародне право, процесуальне право. Інститути та підгалузі права. Ознаки інституту права. Види правових інститутів (простий і складний інститути). Підгалузь права.

Рекомендовані джерела: основні [2, 4, 8, 12, 14, 19, 22, 27], додаткові [61, 62, 63, 101, 115, 117].

Тема 16-2: «Система права»

Публічне і приватне право. Предмет і метод публічного права. Матеріальне і процесуальне право. Матеріальне і процесуальне право співвідносяться як зміст і форма правового регулювання. Особливості норм матеріального та процесуального права. Національне та міжнародне право. Співвідношення національного та міжнародного права розкривається у формах, принципах взаємодії цих двох складових системи права та способах їх трансформації. Розрізняють три форми (концепції) взаємодії національного і міжнародного права – примату національного права, примату міжнародного, змішана форма. Принципи співвідношення національного і міжнародного права: принцип пріоритету міжнародного права (міжнародних договорів) над національним; принцип пріоритету національного права над міжнародним; принцип дуалізму – передбачає взаємодію обох систем права (національного і міжнародного), оскільки ґрунтується на визнанні їх наявності. Способи трансформації норм міжнародного права до національної системи права – прямий, непрямий, змішаний. Співвідношення системи права і системи законодавства.

Рекомендовані джерела: основні [6, 11, 13, 15, 18, 20, 23, 28], додаткові [61, 63, 72, 74, 116].

Змістовий модуль 6.

Тема 17-1: «Реалізація та застосування права»

Поняття та ознаки реалізації норми права. Соціальне призначення права. Різні наукові підходи до розуміння реалізації права. Суб'єкти та об'єкти реалізації права. Принципи реалізації права. Способи та форми реалізації норми права. Механізм реалізації права. Правозастосування: поняття та ознаки. Суб'єкти та об'єкти правозастосування. Відмінність від реалізації права. Підстави та форми правозастосування. Застосування права правоохоронними та правозахисними

органами» (на прикладі суду, поліції, прокуратури, виконавчої служби, нотаріату, органів реєстрації актів цивільного стану, служб у справах дітей тощо).

Рекомендовані джерела: основні [7, 9, 10, 17, 19, 21, 25], додаткові [71, 75, 76, 107, 109].

Тема 17-2: «Реалізація та застосування права»

Вимоги та стадії застосування права. Особливості правозастосовної діяльності (суддів / прокуратури / поліції, тощо). Акт застосування норми права. Поняття правозастосовного акту, його ознаки, класифікація (види) актів. Відмінність правозастосовних актів від нормативно-правових. Структура правозастосовного акту (акти судових та правоохоронних органів як приклад). Прогалини у законодавстві: аналогія закону та права. Поняття та причини виникнення прогалин. Види прогалин, шляхи виправлення та усунення прогалин в законодавстві. Аналогія закону та її види. Аналогія права. Юридичні колізії. Поняття та ознаки юридичної колізії. Причини виникнення, види колізій, шляхи подолання колізій у праві. Юридичні колізії на прикладі цивільного, сімейного та трудового законодавства (на вибір).

Рекомендовані джерела: основні [1, 4, 8, 11, 14, 18, 19, 22, 27], додаткові [7, 72, 74, 110, 113].

Тема 18-1: «Правові відносини»

Поняття, ознаки та підстави виникнення правовідносин. Правовідносини можуть виникати, існувати, змінюватися та припинятися лише за наявності необхідних передумов (підстав). Розрізняють загальні (матеріальні) і спеціальні (юридичні) підстави виникнення правовідносин. Класифікація правовідносин: за предметом правового регулювання виділяють; за функціями права розрізняють; за характером обов'язків; за ступенем визначеності суб'єктів: за субординацією в правовому регулюванні; за розподілом прав і обов'язків; за волевиявленням сторін. Структура (елементи) правовідносин. Правовідносини складаються з наступних структурних елементів: суб'єктів права; об'єкту права; суб'єктивного права (законний інтерес) та юридичного обов'язку – юридичний зміст. Суб'єкти правовідносин. Фізичні особи. Правосуб'єктність. Складовими правосуб'єктності є – правоздатність, дієздатність та деліктоздатність. Юридичні особи – суб'єкти правовідносин. Ознаки та види юридичних осіб.

Рекомендовані джерела: основні [2, 5, 6, 12, 15, 17, 19, 20, 23], додаткові [22, 72, 98, 114].

Тема 18-2: «Правові відносини»

Об'єкти правовідносин. Розрізняють матеріальні та нематеріальні блага і цінності. Суб'єктивне право і юридичний обов'язок. Правомочність – складова частина змісту суб'єктивного права. Суб'єктивне право складається з тріади структурних елементів (правомочностей): право на здійснення певних дій; право вимагати від іншого суб'єкта виконання (додержання) юридичного обов'язку; право на захист. Поняття та зміст юридичного обов'язку. Поняття та ознаки законного інтересу. Види законних інтересів. Співвідношення законного інтересу із суб'єктивним правом. Спільні та відмінні риси суб'єктивних прав та законних інтересів. Поняття та ознаки юридичних фактів. Юридичні факти класифікують за різними ознаками: за вольовою, за відповідністю чи невідповідністю нормам права, за характером юридичних наслідків, за складом, за суб'єктом, за галузевою належністю тощо.

Рекомендовані джерела: основні [3, 7, 9, 10, 13, 14, 16, 19, 21, 25], додаткові [22, 72, 74, 98, 114].

Змістовий модуль 7.

Тема 19: «Тлумачення норми права»

Поняття та об'єктивна необхідність тлумачення норм права. Суб'єкти тлумачення норм права. Офіційне та неофіційне тлумачення. Поділ (різновиди) офіційного тлумачення. Способи тлумачення норм права. Види тлумачення норм права: буквальне, поширювальне, обмежувальне. Акт офіційного тлумачення норми права: поняття та ознаки, види актів офіційного тлумачення, акти судового тлумачення норм права, акти адміністративного тлумачення норм права. Особливості казуального та адміністративного тлумачення. Офіційне тлумачення конституційних

Рекомендовані джерела: основні [3, 6, 9, 14, 17, 19, 27, 28], додаткові [7, 19, 51, 89, 91, 107].

Поняття поведінки та правової поведінки. Ознаки правової поведінки. Види правової поведінки. Правомірна поведінка та її склад. Види правомірної поведінки. Правопорушення: ознаки та види. Поділ правопорушень за ступенем суспільної небезпеки; поділ правопорушень за галузями права. Юридичний склад правопорушення: поняття та елементи; суб'єкт правопорушення; суб'єктивна сторона правопорушення; об'єкт правопорушення; об'єктивна сторона правопорушення. Зловживання правом та об'єктивне протиправне діяння.

Тема 21: «Юридична відповідальність»

Рекомендовані джерела: основні [3, 6, 9, 12, 15, 19, 21, 23, 27, 28], додаткові [34, 35, 41, 72, 73].

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Зм.Модуль 1		Зм.Модуль 2		Зм.Модуль 3		Зм.Модуль 4		Зм.Модуль 5		Зм.Модуль 6		Зм.Модуль 7	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	3	3	3	3	3	3	5	5	4	4				
2	Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3	3	3	5	5	3	3				
3	Робота на семінарських заняттях	10	3	30	3	30	3	30	5	50	3	30				
4	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25					1	25
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-		66		66		66		90		42		5		30
	Разом		365													
	Коефіцієнт		0,164													
	Підсумковий бал проміжного контролю		60													
	Іспит		40													
	Підсумковий бал		100													

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Завдання:

1. Скласти словник основних понять і термінів теорії держави і права.
2. Скласти схеми до кожної теми з дисципліни.
3. Назвати і охарактеризувати основні категорії кожної теми дисципліни.

Критерії оцінювання

Бал	Критерій
5	студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну роботу, застосування для оформлення результатів самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, теорією; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення результатів самостійної роботи повинно бути логічним та послідовним.
4	студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми який винесений на самостійну роботу, та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "5 балів", при наявності незначних помилок або не зовсім повних висновків за одержаними результатами. Оформлення виконаного завдання з самостійної роботи має бути послідовним.
3	студент не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної дисципліни, невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань.
1-2	студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного опрацювання, не знає основних понять і термінів наукової дисципліни, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове або логічне мислення.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в письмовому вигляді з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Критерії оцінювання

Бал	Критерії
24-25	Студент вирішив всі завдання абсолютно вірно і повно дав відповіді на питання як теоретичного, так і практичного характеру. Логічно і послідовно аргументував і виклав свою точку зору.
20-23	Студент вирішив завдання з 1 помилкою, відповідь на питання містить повне розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу, допущено 2-3 помилки при вирішенні практичних завдань.
15-19	Студент правильно і повно вирішив більшість, але не всі завдання, відповідь на запитання є не повністю аргументованою; допускає незначні неточності
10-14	Студент правильно вирішив половину завдань; думка викладена з порушенням логіки подання матеріалу. Студент правильно вирішив ситуацію, проте не зовсім слушно аргументує її, або враховує не всі, а деякі умови ситуації. Вирішує декілька завдань поверхнево.
5-9	Студент вирішив трохи менше половини завдань; може дати визначення юридичного поняття. Відповідь на запитання дає неповно і поверхнево.
0-4	Студент не вирішив більшість завдань або вирішив неправильно; відповіді на питання є неповними; неправильно обґрунтовує своє рішення.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок на семінарських заняттях та під час виконання самостійної роботи, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Семестровий контроль знань студентів з дисципліни здійснюється у формі екзамену.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Теорія держави і права як юридична наука, її предмет та функції.
2. Теорія держави і права в системі юридичних наук.
3. Співвідношення теорії держави і права із суспільними науками.
4. Методологія і методи в пізнанні держави і права.
5. Теорії походження держави і права, їх зміст та значення.
6. Публічна влада в первісній общині. Загальні закономірності виникнення держави.
7. Нормативне регулювання в первісній общині. Загальні закономірності виникнення права.
8. Поняття держави та різні її аспекти.
9. Державна влада: поняття і ознаки.
10. Типологія держави.
11. Державний суверенітет. Суверенні права.
12. Народний суверенітет і національний суверенітет.
13. Поняття та класифікація функцій держави.
14. Функції сучасної держави: загальний огляд.
15. Правові форми здійснення функцій держави.
16. Поняття і структура форми держави.
17. Форма правління держави, її різновиди.
18. Форма державного устрою, її різновиди.
19. Державний режим: поняття та різновиди.
20. Механізм держави і його структура. Державний апарат та його ознаки.
21. Орган державної влади. Класифікація органів державної влади.
22. Державна служба і її види. Державний службовець, посадова особа.
23. Принципи організації і діяльності державного апарату.
24. Принцип поділу влади. Механізм стримувань і противаг.
25. Загальна характеристика законодавчої, виконавчої та судової гілок влади.
26. Термін «право» в юридичній науці.
27. Головні підходи до праворозуміння.
28. Поняття та ознаки права.
29. Функції права.
30. Цінність права.
31. Поняття, загальні риси і види соціальних норм. Співвідношення технічних норм і норм права.
32. Право і мораль.
33. Право і релігійні норми.
34. Право і корпоративні норми.
35. Поняття джерела права. Види джерел права.
36. Нормативно-правовий акт і нормативно-правовий договір як джерела права.
37. Правовий звичай як джерело права.
38. Судовий прецедент і судова практика як джерела права.
39. Правова доктрина як джерело права.
40. Поняття, риси і класифікація принципів права.
41. Основоположні принципи права.
42. Загальні принципи права. Міжгалузеві та галузеві принципи права.

43. Значення принципів права для правового регулювання.
44. Поняття, риси та види правового регулювання, його ефективність.
45. Способи та типи правового регулювання.
46. Методи правового регулювання. Правовий режим.
47. Поняття, структура та функції правосвідомості. Види правосвідомості.
48. Правосвідомість і право.
49. Поняття та види деформації правосвідомості.
50. Правова культура суспільства.
51. Правова культура особистості.
52. Поняття та ознаки норми права.
53. Структура норми права.
54. Класифікація норм права.
55. Спеціалізовані норми права.
56. Поняття та структура системи права.
57. Публічне і приватне право.
58. Матеріальне та процесуальне право.
59. Галузі та інститути права.
60. Співвідношення національного і міжнародного права.
61. Система законодавства, її співвідношення із системою права.
62. Структура системи законодавства.
63. Нормотворчість: поняття і види.
64. Функції та принципи нормотворчості.
65. Стадії створення нормативно-правових актів.
66. Нормотворча техніка: поняття, елементи. Юридична термінологія.
67. Поняття та ознаки нормативно-правового акта.
68. Поняття та ознаки закону.
69. Види законів. Кодекс як особливий різновид закону.
70. Підзаконні нормативні правові акти: поняття та класифікація.
71. Дія нормативно-правових актів у часі.
72. Дія нормативно-правових актів у просторі та за колом осіб.
73. Поняття систематизації законодавства.
74. Облік, інкорпорація та консолідація як форми систематизації нормативно-правових актів.
75. Кодифікація як особлива форма систематизації нормативно-правових актів.
76. Поняття і риси правових відносин. Види правових відносин.
77. Суб'єкти правових відносин, їх види.
78. Правосуб'єктність.
79. Суб'єктивні права і юридичні обов'язки суб'єктів правових відносин. Правовий статус.
80. Поняття і види об'єктів правових відносин.
81. Юридичні факти та їх класифікація. Фактичний склад.
82. Поняття і види юридично значущої поведінки. Правомірна поведінка.
83. Правопорушення: поняття і ознаки.
84. Склад і види правопорушень.
85. Об'єктивно неправомірна поведінка.
86. Зловживання правом.
87. Поняття, ознаки та підстави юридичної відповідальності.
88. Види юридичної відповідальності.
89. Цілі, функції і принципи юридичної відповідальності.
90. Поняття та форми реалізації норм права.
91. Застосування норм права як специфічна форма їх реалізацій.
92. Стадії застосування норм права.
93. Принципи застосування норм права.
94. Акти правозастосування, їх види.
95. Колізії в законодавстві, їх види.

96. Прогалини в законодавстві і засоби їх подолання та усунення.
97. Поняття тлумачення норм права.
98. Способи тлумачення норм права.
99. Офіційне і неофіційне тлумачення норм права.
100. Тлумачення норм права за обсягом їх правового змісту.
101. Інтерпретаційні акти, їх види.
102. Поняття прав людини.
103. Генеза прав людини.
104. Види прав людини.
105. Національні та міжнародні гарантії прав людини.
106. Обов'язки держави у сфері прав людини.
107. Поняття та ознаки громадянського суспільства.
108. Структура громадянського суспільства.
109. Політична система суспільства. Держава і політичні партії в політичній системі суспільства.
110. Демократична держава. Демократія як форма реалізації народовладдя.
111. Форми та інститути демократії.
112. Демократія і самоврядування.
113. Поняття і ознаки правової держави.
114. Верховенство права. Верховенство права і законність.
115. Поняття правопорядку.
116. Поняття і ознаки соціальної держави.
117. Поняття та структура правової системи.
118. Класифікація правових систем сучасності. Правова система України.
119. Загальна характеристика романо-германської і англо-американської правових систем.
120. Загальна характеристика релігійних і традиційних правових систем.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

для денної форми навчання

Разом: 150 год., із них: лекції – 36 год., семінарські заняття – 34 год.,
модульний контроль – 10 год., самостійна робота – 40 год., семестровий контроль – 30 год.

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. (66 б)		Змістовий модуль 2. (66 б)		Змістовий модуль 3. (66 б)		Змістовий модуль 4. (90 б)			Змістовий модуль 5. (42 б)		Змістовий модуль 6. (5 б)	Змістовий модуль 7. (30 б)
Лекції (бали)	Л1(16) Л2(16)	Л3 (16)	Л4(16) Л5(16)	Л6(16)	Л7(16) Л8(16)	Л9(16)	Л10(16) Л11(16)	Л12(16) Л13(16)	Л14(16)	Л15(16) Л16(16)	Л17(16) Л18(16)		
Семінарські заняття (бали)	С 1 1-11 б	С 2 1-11 б С 3 1-11 б	С 4 1-11 б	С 5 1-11 б С 6 1-11 б	С 7 1-11 б	С 8 1-11 б С 9 1-11 б	С 10 1-11 б	С 11 1-11 б С 12 1-11 б	С 13 1-11 б С 14 1-11 б	С 15 1-11 б	С 16 1-11 б С 17 1-11 б		
СР (бали)	5 балів		5 балів		5 балів		5 балів			5 балів		5 балів	5 балів
Поточний контроль (вид, бали)	Мкр - 25балів		Мкр - 25балів		Мкр - 25балів		Мкр – 25 балів						Мкр – 25 балів
Підсумковий контроль (вид, бали)	Екзамен (40 балів)												

8. Рекомендована література

Базова

- Балинська О.М., Гарасимів Т.З. Проблеми теорії держави і права: навч.-метод. посіб. / Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 320 с.
- Гусарєв С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л. Теорія права і держави: навч. посібник / Київський національний ун-т внутрішніх справ. Київ: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2016. 270 с.
- Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посібник / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко, К.: Юрінком Інтер, 2016. 400 с.
- Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / Р.А. Калюжний, С.М. Тимченко, Н.М. Пархоменко, С.М. Легуша. Київ: Видавець Паливода А.В., 2017. 296 с.
- Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак, С. І. Максимов та ін.; Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2020. 568 с.
- Загальна теорія права: підруч. для студ.-юристів / за ред. д-ра юрид. наук, проф. С. В. Бобровник. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 576 с.
- Зайчук О.В., Засєць А.П., Журавський В.С., Копиленко О.Л., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О.В. Зайчук (ред.), Н.М. Оніщенко (ред.). – 2-ге вид., переробл. і доп. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 688с.

8. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Теорія держави і права (схеми, таблиці, поняття): Навчальний посібник. Київ, 2016. 127 с.
9. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Ю.М. Загальна теорія держави і права: підручник. Львів: Новий світ, 2000. 2018. 584 с.
10. Копиленко О.Л., Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Оніщенко Н.М., Бобровник С.В. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / МОН України. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 400 с.
11. Коталейчук С.П. Теорія держави та права: навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. Київ: КНТ, 2014. 320 с.
12. Кравчук М.В. Теорія держави і права (опорні конспекти): Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 3-є – вид., змін. й доповн. / М.В. Кравчук (авт.- упоряд.). Київ: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2014. 608 с.
13. Лук'янов Д.В., Погребняк С.П., Смородинський В.С. Теорія держави і права: посібник. Х.: Право, 2018. 196 с.
14. Методологія та інноватика загальнотеоретичної юриспруденції: монографія. Одеса: Фенікс, 2019. 420 с.
15. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. для студентів ВНЗ / Київський національний університет внутрішніх справ. Київ: Істина, 2017. 336 с.
16. Пендюра М.М. Теорія держави і права: посіб. для підгот. до., допов. Харків : Право, 2020. 94 с.
17. Петришин О. В. та ін. Теорія держави і права: підручник / за ред. дра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. В. Петришина ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". Харків: Право, 2014. 245 с.
18. Петришин О. В., Погребняк С. П., Смородинський В. С. та ін. Теорія держави і права; за ред. О.В.Петришина. Харків: Право, 2015. 368 с.
19. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: Підручник. – 4-те видання. Київ: Алерта, 2017. 528 с.
20. Теорія держави і права : навч. посіб. / [О. О. Тихомиров, М. М. Мікуліна, Ю.А. Іванов та ін.] ; за заг. ред. Л. М. Стрельбицької. Київ : Кондор Видавництво, 2016. 332 с.
21. Теорія держави і права : підручник / [О. М. Бандурка, О. М. Головка, О. С. Передерій та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с.
22. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: [підруч. для юрид. ВНЗ] / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Одес. держ. ун-т внутр. справ. - 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 581 с.
23. Теорія держави і права: навч. посіб. у визначеннях і табл. / Т. Г. Каткова. - 2-ге вид і права: навч. посіб. / Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : ЛьвДУВС, 2020. 267 с.
24. Теорія держави іспитів / Київський національний ун-т внутрішніх справ. Київ: ТЕКСТ, 2018. 188 с.
25. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. Київ : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
26. Теорія права / За ред. С.В. Бобровник. К.: Юрінком Інтер, 2019. 940 с.
27. Тетарчук В.І. Теорія держави і права: навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ, 2021. 184 с.
28. Шевченко А.Є., Старостюк А.В. Теорія держави і права: навч. посібн. Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 270 с.

Допоміжна

1. Андріїв М. М. Поняття та структура компетенції органів публічної влади. Теорія та практика державного управління 2 (2017). С.45-53.
2. Антологія української юридичної думки: В 6 т. Загальна теорія держави і права, філософія та енциклопедія права./ упорядники: В. Д. Бабкін, І. Б. Усенко, Н. М. Пархоменко. К.: Юридична книга, 2002. 564 с.
3. Артикуца Н. В. Мова права: Навчальний посібник. 2-ге вид., змін, і доп. Київ: Стилос, 2004. 277 с.
4. Батанова Н.М. Деякі теоретичні та прикладні проблеми імпічменту президента України. П 68 Правові засади організації та здійснення публічної влади: збірник (2021): 39-46.
5. Белов Д. М. Правовий простір держави: конституційно-правові засади / Д. М. Белов, М. Жежіхова // 2017. С. 31-33.
6. Биркович Т.І., Кабанець О.С. Методологія дослідження демократії як явища правової дійсності. Часопис Київського університету права 1 (2018): 14-18.
7. Бобровник С.В. Колізійні норми як засіб удосконалення сучасного законодавства // Парламентаризм в Україні: теорія та практика. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. К.: Інститут законодавства Верховної ради України, 2001. С. 497-500.
8. Бобровник С.В. Компроміс і конфлікт: методологічні підходи до дослідження // Правова держава, 2009. Вип. 20. С. 110-117.
9. Бондаренко С.Ю., Юрій Л.В. Психологічна теорія як онтологія походження держави, чи спроба вгамувати економічний детермінізм? 2021. № 10.
10. Бордюг І. О. Актуальні теорії походження держави. Літописець: Збірник наукових праць VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Права людини: історичний вимір і сучасні тенденції (до річниці прийняття Загальної декларації прав людини)» (м. Житомир, 5 грудня 2019 року). 15 (2020) С.25-28
11. Бошно С. В. Правотворчість: шлях від джерела до форми права. Лекції. М.: Вид-во РАГС, 2002. 102 с.
12. Бурдяк В. І. Становлення та розвиток соціологічних концепцій права. Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2001. 84 с.
13. Бурмистров В.А. Місце та роль правової культури в становленні правової держави. Симферополь: Таврида, 1996. 190 с.
14. Варич О.Г. Поняття, сутність та види інститутів держави в сучасних умовах її розбудови // Правова система в Україні в умовах сучасних національних і міжнародних тенденцій. К.: Кондор, 2012. Вип. 22. С. 199-205.
15. Введення в теорію державно-правової організації соціальних систем: Монографія / Под общ. ред. Е. Б. Кубко, К.: Юринком, 1997, 192 с.
16. Венцель В.Т. Соціальна функція держави в умовах трансформації суспільних процесів. (2019). С.40-45
17. Верховенство права як принцип правової системи: проблеми теорії. Монографія. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2008. 344 с.
18. Витко Т.Ю. Державний службовець в умовах реформування державного управління в Україні. Аспекти публічного управління 6, № 3 (2018): 39-47.
19. Власов Ю.Л. Проблеми тлумачення норм права. К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. 177 с.
20. Гармонізація національних правових систем з правом ЄС, Київ: Слово, 2005, 320 с.
21. Гбур З. В. Основні функції держави у сфері забезпечення економічної безпеки. Актуальні

- проблеми державного управління 2 (52) (2017).
22. Гнатущенко Ю. Правові відносини та їх місце в механізмі правового регулювання // Юридична Україна. К., 2007. 12. С.10-14.
 23. Голобутовський Р. Поняття та ознаки публічної служби в органах судової влади України. (2019). С.32-34.
 24. Горбань О.В. Поняття громадянського суспільства в контексті сучасного цивілізаційного розвитку. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова. Серія 7: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія: [зб. наук. праць] 41 (54) (2019). С.64-74.
 25. Горбатюк С.Є. Соціальна функція держави в контексті забезпечення соціогуманітарної безпеки. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Державне управління 1 (2017). С.84-90.
 26. Гринюк Р.Ф. Правова культура і її роль у становленні та розвитку правової держави И Держава і право. Збірник наукових праць. Вип. 20, 2002. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Спілка юристів України, Вид. Дім "Юридична книга". С. 31-39.
 27. Давид Р. Основні правові системи сучасності/ Р. Давид, К. Жоффре-Спинози; Пер. с фр. В. А. Туманова,- М.: Медунар. отношения, 1999. 400 С.
 28. Демків Р. Форма (джерело) права: проблеми розуміння/ Р.Демків // Підприємництво, господарство і право. Київ: Ін Юре, 2007, № 6, С.118-121.
 29. Денисенко В.В. Колізії правових актів: сутність і дозвіл / В.В.Денисенко // Правоведення, Москва, 2007,- №3, С.28-33.
 30. Дзейко Ж.О. Законодавча техніка в Україні: історико-теоретичне дослідження. К.: Вид-во полігр. Центр «Київський університет, 2007. 360 С.
 31. Дія права: інтегративний аспект: монографія. Київ: Юрид. думка, 2010. 360 с.
 32. Журавльова Г.С. Принцип соціальної держави та природа позитивної дискримінації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право 44 (1) (2017). С.43-47.
 33. Завальнюк В.В. Антропологізація права: традиції та сучасність: монографія. Одеса: «Юридична література». 348 с.
 34. Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посібник/ За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Онїщенко. Київ: Юрінком Інтер, 2008.- 400 с.
 35. Загальна теорія держави і права: Підручник II За ред. проф. М. В. Цвіка, доц. В. Д. Ткаченка, проф. О. В. Петришина, Харків: Право, 2002. 432 с.
 36. Зайчук О., Онїщенко Н. Правові системи сучасності та тенденції їх розвитку. Право України. 2002. № 11. С. 23-26.
 37. Зайчук О., Онїщенко Н. Середовище права та формування правових систем сучасності. Право України. 2003. № 12. С. 37-40.
 38. Законність: теоретико-правові проблеми дослідження та впровадження. К.: ЮСТІНІАН, 2004. 216 с.
 39. Ішук С.І. Окремі концептуальні підходи до розуміння громадянського суспільства як політико-правової категорії. (2020). С.37-39.
 40. Ішук С.І. "Конституційно-правове забезпечення взаємодії громадянського суспільства та держави в Україні." Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки 865 (14) (2017).

41. Каленіченко Л. І. Юридична відповідальність: поняття, ознаки / Л. І. Каленіченко // Держава та регіони. Серія: Право. – 2020.
42. Кельман М. С, Мурашин О. Г. Загальна теорія держави і права: Підручник. Київ: Кондор, 2006. 477 с.
43. Кикоть Г. Проблема класифікації юридичних фактів у сучасній теорії права. Право України. 2003. № 7. С. 29-33.
44. Козюбра М.І. Верховенство права: українські реалії та перспективи. Право України. 2010. №3. С. 5-12.
45. Козюбра М.І. Праворозуміння: поняття, типи та рівні. Право України, 2010. №4. С. 10-21.
46. Колодій А. М. Принципи права України. Монографія. К.: Юрінком Інтер, 1998. 187 с.
47. Котюк В. О. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. / Котюк В.О. Київ: Атіка, 2005. 592 с.
48. Котюк В. О. Основи держави і права: Навч. посіб. Вид. 3тє, доп. і перер. / Котюк В. О. Київ: Вентурі, 2001. 432 с.
49. Котюк В. О. Теорія права: курс лекцій: Навч. посіб./Котюк В. О. Київ: Вентурі, 1996. 208 с.
50. Кулак Н.В. Деякі аспекти виникнення держави (2020). С 226-231.
51. Лисенков С. Л. Тлумачення (інтерпритація) норм права: причини необхідності, види та способи // Законодавство України. Науково-практичні коментарі. 2006. С.3-9.
52. Луць Л.А. Структура правової системи суспільства: загальнотеоретичні аспекти. Право України. 2002. № 12. С. 7-10.
53. Макаренко Л. О. Формування правової культури особи. Часопис Київського університету права. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2005. С. 21-26.
54. Маличок К. Формування правосвідомості українців на етапі демократизації України Підприємництво, господарство і право. Київ: Ін Юре, 2007, С. 121-122.
55. Марущак О. Функції держави: визначення поняття. *Держава та регіони* 3 (2019): 65.
56. Мідзяновська В. Судовий прецедент: структура, види. Право України. 2006. № 6. С. 119-123.
57. Наливайко О. І. Функції права: поняття, класифікація, генезис. Часопис Київського університету права. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2004. С. 13-18.
58. Новікова М. Юридичний компроміс як додатковий метод правового регулювання / М. Новікова. Право України. 2006. № 9. С. 34-38.
59. Оборотов Ю. М. Традиції та новації в правовому розвитку: загальнотеоретичні аспекти. Одеса: Юрид. літ., 2001. 157 с.
60. Олефіренко Н. "Адміністративно-правовий статус адміністративного суду в Україні." Слово Національної школи суддів України 3 (2013): 152-155.
61. Оніщенко И. М. Система права та система законодавства: співвідношення та перспективи розвитку // Держава і право. Збірник наукових праць. Вип. 15, 2002. - Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, С. 8-16.
62. Оніщенко Н. М., Лощихін О. М. Функції права: значення, сутність, система. Часопис Київського університету права. 2004. № 2. С. 9-13.
63. Оніщенко Н.М. Правова система: проблеми теорії. К., ІДП ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. 352 с.
64. Оніщенко Н.М. Соціальний вимір правової системи: реалії та перспективи. Київ: Юридична думка, 2011. 176 с.
65. Пильгун Н.В., Бурбеза В.В. Поняття механізм держави в сучасній юридичній думці. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право 2 (2017): 46-51.
66. Письменна, О. П. Основні концепції виникнення держави. Вінниця: ВННІЕ ТНЕУ, 2018. С.

67. Поляков А. В. Общая теория права: Феноменолого-коммуникативный подход: Курс лекций. 2-е изд., доп. Москва: Юридический центр Пресс, 2003, 845 с.
68. Попович В.М. Теорія держави і права: концепція, праксеологія та методологія розвитку: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 284 с.
69. Самохвалов В. В. Законність: основні аспекти та сфери прояву. Держава і право. Збірник наукових праць. Вип. 11, 2001. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького ПАН України, С. 44-50.
70. Селіванов В, Діденко Н. Правова природа регулювання суспільних відносин. Право України. 2000. № 10. С. 10-20.
71. Скакун О. Ф. Теорія держави і права (енциклопедичний курс): посібник. Харків: Єспада, 2007. 840 с.
72. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: Підручник / О. Ф. Скакун; Пер. з рос.- 2-е вид,- Х.: Консум, 2005. 656 с.
73. Соколенко Ю. Поняття культурних прав і свобод людини і громадянина. Право України. 2005. № 2. С. 27-32.
74. Теорія держави і права : [підручник] / [за вимогами кредитно-модульної системи навчання] / Є.О. Гіда, Є.В. Білозьоров, А.М. Завальний та ін.; за заг. ред. Є.О. Гіди. К. : ФОП О.С. Ліпкан, 2011. 576 с.
75. Теорія держави і права: навчальний посібник для підготовки до державного іспиту / А.М. Кучук [та ін.]; керів. авт. кол. І.А. Сердюк ; рец.: С.Д. Гусарєв, Ю.А. Ведерніков; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпропетровськ: ДДУВС.2012, 207 с.
76. Теорія держави і права: підр. / Петришин О.В., Погребняк С.П.,Х.: Право, 2014. 368 с.
77. Тетарчук І., Дяків Т. Теорія держави і права: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2017. 184 с.
78. Уманців Ю.М., О. І. Міняйло. Еволюція ролі та функцій держави в економіці. Економічний вісник університету 28 (1) (2016). С. 140-148.
79. Сковронський Д. М. Сучасні моделі соціальної держави / Д. М. Сковронський // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки : збірник наукових праць. – 2016. – № 850. – С. 264–271.
80. Пехник А.В. Соціальна природа відповідальності: сутність та роль в формуванні громадянського суспільства. – 2014. – № 51. – С. 50-59.
81. Черновол О. П. Теологічна теорія походження держави і права. Секція 1 Стратегічні аспекти розвитку суб'єктів господарювання в умовах посилення глобалізації. – 2015. – 411 с.
82. Стадник І. В., Бондар А. С. Права людини в контексті юридичного позитивізму. Правничий часопис Донецького університету, (2), 2019. – С. 3-12.
83. Гарасимів Т. З. Інтерпретація цінностей права: праксеологічний аспект / Т. З. Гарасимів, М. В. Базарник // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки : збірник наукових праць. – 2016. – № 850. – С. 150–155.
84. Ключковський Ю.Б. Принципи виборчого права: доктринальне розуміння, стан та перспективи законодавчої реалізації в Україні: монографія. Київ: Ваїте, 2018. 908 с
85. Коваленко А. А. Класифікація функцій права: історія питання [Текст] / А. А. Коваленко // Науковий вісник Ужгородського Національного університету : серія: Право / гол.ред. Ю.М. Бисага. – Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", 2019. – Т. 1. Вип. 55. – С. 32–35.
86. Сердюк І. В. Взаємозв'язок права і моралі як регуляторів суспільних відносин / І. В. Сердюк //

- Юридична психологія. - 2016. - № 1. - С. 48-59.
87. Гураленко Н. А. Функціональна роль звичаю в контексті гармонізації сучасного права. Наук. вісн. Львів. держ. ун-ту внутр. справ. 2011 (1). С. 192–202.
88. Вовк Д. О. Право і релігія: загальнотеоретичні проблеми співвідношення: монографія / Д. О. Вовк. — Харків: Право, 2009. — 224 с.
89. Могілевський Л. В. Сутність поняття "норма права" / Л. В. Могілевський // Прикарпатський юридичний вісник. - 2016. - Вип. 1. - С. 14-18.
90. Перепелюк А.М. Механізм застосування права: структура та критерії ефективності (загальнотеоретичний аспект). Дис.... кюн, 12(01). – 2016. – 225 с.
91. Бошно С.В. Норма права: поняття, властивість, класифікація та структура. Право і сучасні держави, (4). – 2014. – С. 50-60.
92. Чубоха Н. Співвідношення категорій «форма» та «джерело» права // Історико-правовий часопис: науковий журнал / упоряд. О. Крикунов. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. – № 2 (12). – С. 105–110.
93. Кузембаєв О. С. Правовий звичай у кримінальному праві в умовах глобалізації /О. С. Кузембаєв // Політико-правова доктрина державного суверенітету в умовах глобалізації. - Одеса:Вид. дім "Гельветика", 2018. – С. 237-239.
94. Діковська І.А. Правовий звичай як джерело регулювання цивільних відносин за правом окремих країн / І. А. Діковська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. - 2015. - Вип. 32(2). - С. 29-31.
95. Демків Р.Я. Правовий прецедент та його співвідношення з законом як основним джерелом права в Україні. Митна справа, (3 (2)), – 2015. – С. 8-14.
96. Борщевський І.В. Теоретико-правові аспекти застосування юридичної доктрини як допоміжного джерела права України / І. В. Борщевський // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. - 2016. - Вип. 37(1). - С. 7-10.
97. Сердюк І.А. Поняття та особливості нормативно-правового акта. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, 2017. – 2(78). – С. 44-51.
98. Андрусів Л. Теоретико-правові засади системи нормативно-правових актів / Л. Андрусів // Підприємництво, господарство і право. - 2017. - № 4. - С. 128-131.
99. Процюк І. В. Закон як основний нормативний правовий акт / І. В. Процюк // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. Вип. 88 / редкол.: Г. І. Чанишева (голов. ред.) та ін. – Одеса : Гельветика, 2020. – С. 106-115.
100. Лепіш Н.Я. Дія актів тлумачення норм права в часі / Лепіш Н.Я., Павлович-Сенета Я.П. // Порівняльно-аналітичне право. - 2019. - № 5. - С. 41-44.
101. Арістова І.В. Система права України в умовах інформаційного суспільства та цифрової економіки. Приватне та публічне право. – 2020. – № 3. – С. 44-51.
102. Боняк В.О. Методи конституційно-правового регулювання організації і функціонування правоохоронних органів України: поняття, система / В. О. Боняк // Право і суспільство. - 2012. - № 3. - С. 3-10.
103. Хряпченко В.П. Розуміння комплексних галузей українського права / В. П. Хряпченко // Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Право / гол.ред. Ю.М. Бисага. – Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", 2016. – Т. 1, № Вип. 36. – С. 27–32.
104. Войціховський А. В. Міжнародне право : підручник / А. В. Войціховський ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 544 с.
105. Швачка Г. О. Правова природа нормативних актів Автономної Республіки Крим : автореф. дис.. канд. юрид. наук : 12.00.01 / Г. О. Швачка. – Х., 2003. – 22 с.

106. Шпакович О. Особливості способів імплементації міжнародно-правових норм / О. Шпакович // Віче. – 2010. – № 17. – С. 72-74.
107. Болокан І. В. Реалізація норм права як правова категорія / І. В. Болокан // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / редкол.: В. В. Завальнюк (голов. ред.) [та ін.] ; відп. за вип. М. В. Афанасьєва. – Одеса : Видавничий дім "Гельветика", 2016. – Вип. 77. – С. 31-38.
108. Щербина В. С. Поняття засобів законодавчої техніки: аналіз новітніх наукових підходів / В. С. Щербина // Часопис Київського університету права. - 2017. - № 2. - С. 42-44.
109. Бочаров Д. Правозастосовча діяльність: поняття, функції та форми: проблемні лекції / Бочаров Д. – Дніпропетровськ: АМСУ, 2006. – 73 с.
110. Губанов О. О. Вимоги до правозастосовної діяльності як критерій її якості. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція, 2016. – № 10-2 (1). – С. 145-147.
111. Сердюк І. А. Поняття та особливості акта застосування норм права. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. – 2016. – №4(76). – С. 43-51.
112. Орзіх В. Умови та механізм застосування аналогії закону та аналогії права в цивільному праві України. 2019. – № 35(1). – С. 144-147.
113. Корнієнко М., Тертишник, В. Принципи права в розв'язанні юридичних колізій. – 2017. – №2. – С. 10-16.
114. Горобець А.С. Підстави виникнення правовідносин із загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2017. – №. 25. – С. 77-80.
115. Майданик Р.А. Право фізичної особи на життя: поняття, елементи, виникнення і припинення. Публічне право, 2016. – № 3. – С. 9-20.
116. Дем'янчук Ю. В. Концепція адміністративної процесуальної правосуб'єктності. Правова інформатика, 2014. – № 1. – С. 96-101.
117. Скрипник В.Л. Немайнові блага як об'єкти цивільних прав. Приватне право і підприємництво. 2018. – № 18. – С. 100-104.
118. Солдатенко С. В. Правовий інтерес: загальнотеоретична характеристика / С.В. Солдатенко. – Запоріжжя. – 2014. 20 с.
119. Пленюк М.Д. Поняття та ознаки юридичних фактів у доктрині зобов'язального права. Приватне право і підприємництво. 2017. – № 17. - С. 121-126.